

Telex

2021.04.25.

<https://telex.hu/kult/2021/04/25/off-biennale>

Nem kérnek állami pénzt, de szabadok

2B Galéria / PAD / Hétköznapi hiányok – Fotó: Ajpek Orsi

Jövő héten nyitnak a múzeumok, de a hivatalos intézményrendszeren kívüli szféra máris feléledt: pénteken elindult az OFF-Biennálé, a legnagyobb független kortárs művészeti eseménysorozat. Több mint 30 kiállítás és más esemény, részben még online, részben már fizikai valójában. Levegőt!

Rendes kék nyomókút, főleg ami még működik is, egyre kevesebb helyen van az országban, érdekes színfolt, hogy most megjelent egy új darab Budapesten, a Ráday utcában. A pesti piros tűzcsap mellett álló víznyomó csak ideiglenesen állomásozik a 2B Galéria előtt, tisztességes ivóhely helyett

amúgy is interaktív művészeti objektum, hogy felhívja a figyelmet: a kút nem mindenhol nosztalgikus érdekesség, van, ahol a napi nyűglődések tartozéka, mert csatorna csak a tévében van, de víz abból sem jön, csak a Tények meg a valaki egészen másoknak szánt lakásfelújításos realityk.

Ez a Hétköznapi hiánycikkek, egy a pénteken indult 2021-es OFF-Biennále művészeti projektjei közül. A projekt egy tatabányai szegregátumban élők bevonásával készült, félig talán azzal a céllal is, hogy a városi elit kultúrafogyasztók pár percre testközelből merenghessenek rajta, milyen lehet közművek nélkül, rohadó bérleményekben élni, úgy, hogy a vízfordás vagy a tüzelőbeszerzés macerája a nap egyik fő programpontja – akár a babakocsik talicskaként való újrahasznosításával. A médiában megszokott szegénységkép, a tanult tehetetlenek lesajnáló bemutatása helyett itt a szegények inkább tevékeny, leleményes, kreatív figurák, akik a hivatalos intézmények horizontja alatt küzdenek a túlélésért. Elég nagy aránytévésztés lenne azt mondani, hogy úgy, mint a független művészek, mert nagyon más a fogyasztási kosár.

2B Galéria / PAD / Hétköznapi hiányok – Fotók: Ajpek Orsi

Az intézményenkívüliség, kreativitás mindenesetre az OFF-Biennálén megjelenő művészközeg önképének is szerves része, kiegészítve egy nagy

adag társadalomkritikával. A biennálén visszatérő téma a kirekesztettség, a periférián élők alternatív narratívái és dilemmái, ahogy a klíma- és másféle válságok, jövőképek és a most megszokottól és elvárttól eltérő képzeletvilágok megteremtése, „felszabadítása” is. Az intézményeken kívüli létezés, onnan való újragondolást, a társadalmi, politikai és művész szerepek viszonyait legkonkrétabban Oláh Norbert jeleníti meg, aki A cigány művész szorongása című esszéjéhez kapcsolódóan apjával együtt húz fel egy nagyon is valóságos falat feliratozott („cigány”, „állam”, „felelősség”, „integráció” stb.) téglákból. A helyszín a Roma Parlament volt épülete a VIII. kerületi Tavaszmező utcában, az, amit a kormány bezáratott, a beígért új Cziffra-palotából pedig nem lett semmi – ahogy a függetleneknek sincs valódi út a kőintézmények felé.

Az [idei OFF-Biennálén](#) ez csak két helyszín a bő harminc program közül. A biennálét eredetileg 2020-ban tartották volna, de a járvány első hulláma ezt is elsodorta egy évvel. Most viszont 14 projekt kifejezetten erre az alkalomra készült, igaz, több ezek közül is csak virtuálisan tud egyelőre megvalósulni. Hibrid művészetről van tehát szó – hibrid rezsimben.

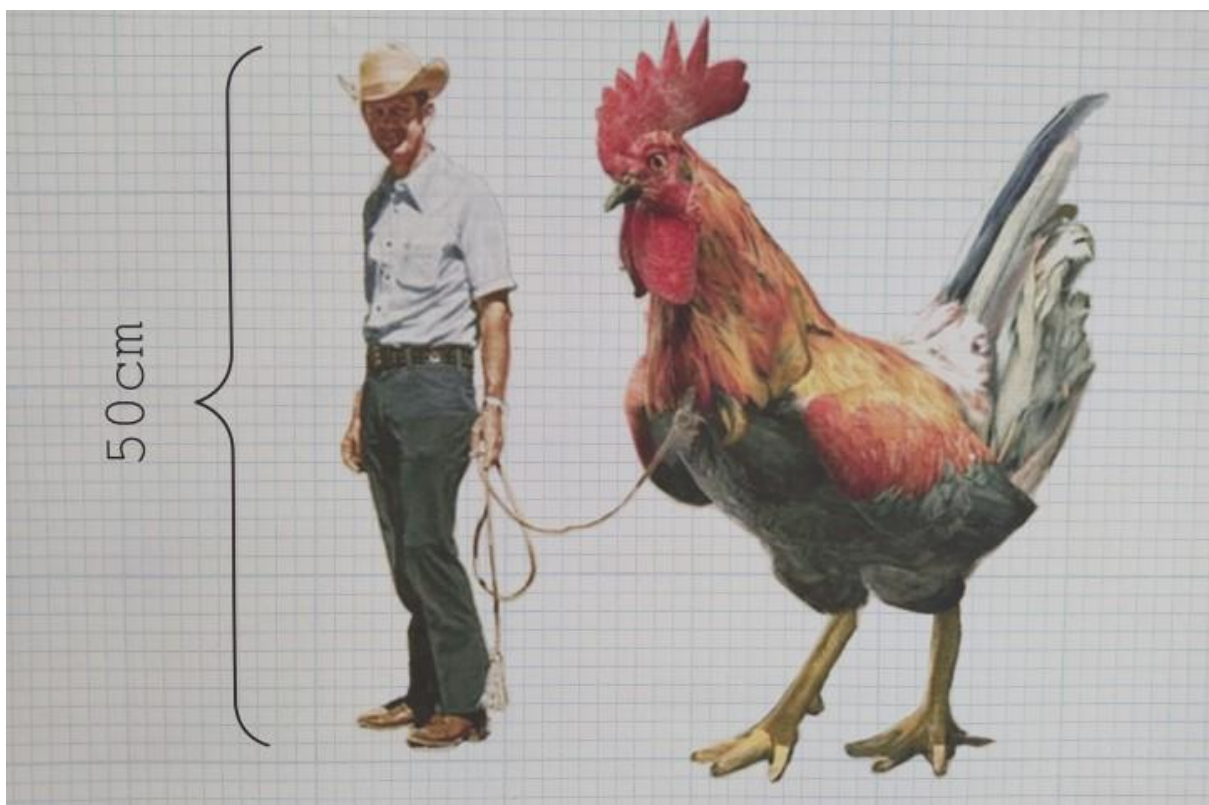

Oláh Norbert A cigány művész szorongása című projektje a Tavaszmező utcában a Roma Parlament volt épülete előtt – Fotó: Kolozsi Ádám / Telex

A nevében is a fősodronkívvüliségre utaló OFF-Biennále tudatosan nem pályázik állami forrásokra és nem működik együtt állami intézményekkel. „Az intézmények közvetlen vagy öncenzúra okán nem nagyon vállalnak olyan projekteket, amelyeknek komolyabb társadalomkritikai olvasatuk van” – mondta a Telexnek Erős Nikolett, az OFF egyik szervezője. Az idei biennálét nagyjából 40 millió forintos költségvetésből hozták össze, nagyrészt külföldi művészeti alapítványok anyagi támogatásával. Úgy látták, hogy az állami forrásoknak túl nagy az ára: a rendszerkritikusabb projekttervek nem mennek át, és később is túl szoros a kontroll.

„Energivámpírság az, hogy állandóan meg akarjuk reformálni a rendszert. Ez nem sikerül az oktatásban, nem sikerül az egészségügyben, és nem fog sikerülni a művészeti szcénában sem. Ezért inkább a párhuzamos valóság kiépítésének útját választottuk”

– mondta nekünk a kurátor a sajtónak tartott sétán, miközben egy újabb helyszín felé mentünk, a Kőfaragó utcában lévő MENÜ Imaginaire kiállításra. Ez a hivatalos leírás szerint az étkezés jövőjéről szól, a kirakatban pedig egy hatalmas műanyag eprekből, gusztusos vezetékekből és rózsaszín löttyből álló rendszer szemléltette a témát. Az installáció a mesterséges intelligencia jövőbeli etetését vizionálja, beljebb pedig más kajás utópiák és disztópiák sorakoznak. Az elképzelt gasztrojövőben az éghajlati változások miatt paprikás krumpli helyett paprikás manióka a magyar nemzeti étel, a globális élelmezési válság lehetséges megoldását pedig egy ötvenes évekbeli amerikai sci-fi ihleti: a Hihetetlenül zsugorodó emberiség korában a felnőtt ember nem nagyobb fél méternél, egy család táplálékigényét kielégíti egy tengerimalac, a baromfi pedig struccméretű madárként nagyobb közösségeket is jól lakat.

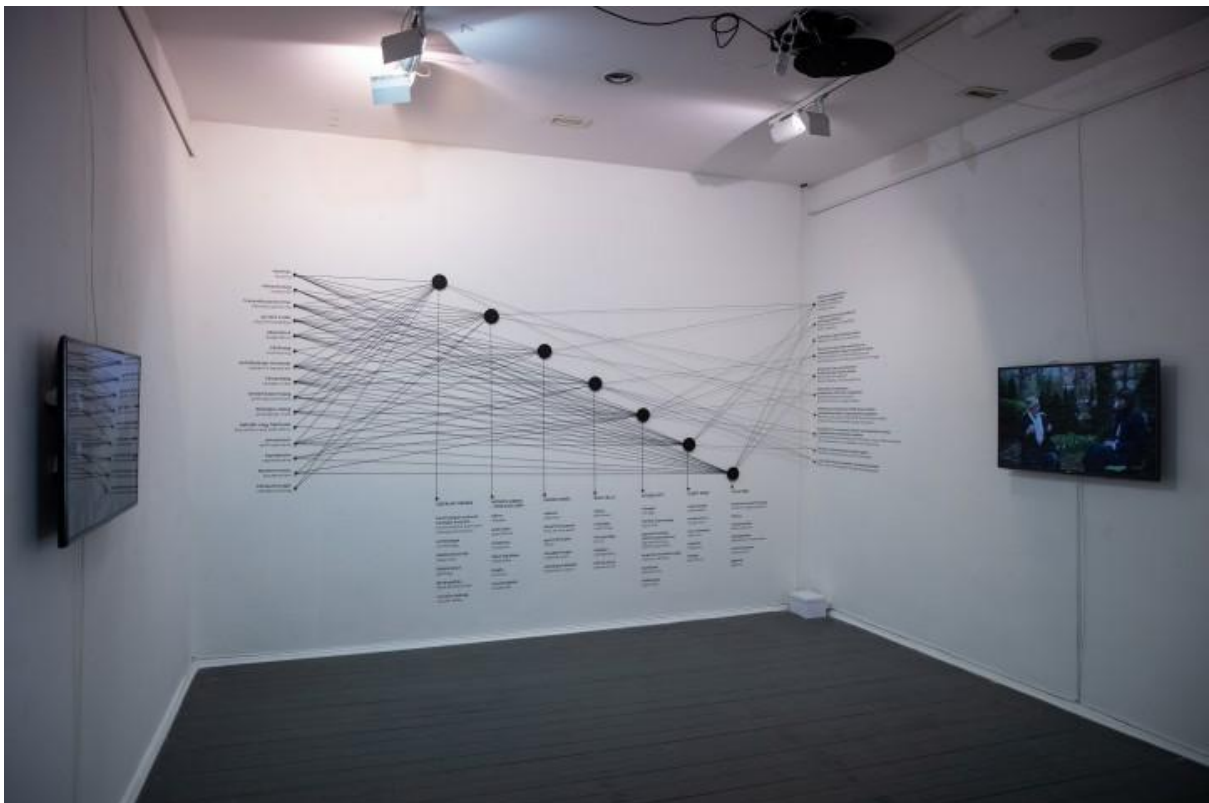

A Hihetetlenül zsugorodó emberiség egyik fiktív jövőbeli plakátja Arne Hendriks holland művész projektjéből – Fotó: Kolozsi Ádám / Telex

A játékos, kritikai futurizmus egyébként is az egyik visszatérő irányzata az idei OFF-biennálénak. Három-négy éve írtak egy „hungarofuturista kiáltványt”

Nemes Z. Márió vezetésével, az ebben gondolkodó művészek leginkább fikatív jövőképekkel játszanak, gyakran azzal a céllal is, hogy ironikus túlazonosulással visszahódítsák azokat a magyar nemzeti motívumokat, melyeket szerintük a nacionalizmus kisajátított. Az OFF-on most Aki nem velünk van, az is velünk van! címen fut a hungarofuturista projekt, Igor és Ivan Buharov pedig a növények forradalmát vezeti: a pszichedelikus tanító szereppel felruházott mesternövényeken keresztül az ember-növény kommunikáció formáin dolgoznak Revolúcióparabotanika címen.

Rokon téma, csak kicsit kevésbé punkos a Klímaképzeti Ügynökség ökológiai válságos projektje az A.P.A. Galériában. Ebben a klímaképzeti felszabadítást hirdetik, amit részben ökológusok, környezetpszichológusok videóival segítenének előmozdítani a látogatóban, részben meg samanisztikus formák és művészeti intuíciók egyvelegeként kapjuk ízelítőként. Miközben a szalamandrák kihalásával fenyegető, globálisan terjedő gombás betegség a téma, a terem hátsó részében egy kórusmű szól, amit a tihanyi beépítések és a visszhang elhalkulása ihletett.

A.P.A Galéria / Klímaképzeleti Ügynökség – Fotók: Ajpek Orsi / Telex

Az OFF a 2014-es indulás óta a maga szegmensében nemzetközi tényező lett.

„Azért vágtunk bele ebbe a munkába, hogy újraépítsük a magyar független képzőművészeti színtér alapjait, hogy szereplőinek közös platformot teremtsünk, és hogy megmutassuk: összefogással az állam jóváhagyása nélkül is lehetséges nagy léptékű, magas színvonalú művészeti eseményt szervezni”

– fogalmazták meg a küldetést. Ez ma is érvényes, de éppen mostanra a biennále koncepciója átalakult. Korábban inkább csak keretet adtak a programoknak, de egyre inkább úgy látták, hogy a független színtér gyengülésének megállításához ez kevés. A 2021-es OFF szervezői ezért már koproducerként lépnek fel, vagyis végig segítik a beválogatott művészeti produkciókat – ez kevesebb projektet, de szorosabb együttműködést jelent.

Az idei programok közös nevezője, és így a 2021-es OFF címe, mottója a Levegőt! lett. Ez elsősorban az azonos című József Attila-versre utal, a választást a szervezők a fojtogatónak érzett társadalmi-politikai légkörrel, az egyéni szabadságjogok korlátozásával, a globális méreteket öltő megfigyeléssel indokolják. „Mindezekhez új veszély társul: a klímakatasztrófa fenyegető árnyékában a friss levegő egyre kevesebb ember kiváltsága lett” – fogalmaznak, és menet közben a szó újabb jelentésrétegeket vett fel: a „levegőt” követelés a Covid miatti oxigénhiányos állapotra ugyanúgy utalhat, mint George Floyd utolsó szavaira és a BLM-mozgalomra.

A közéleti tartalom, művészeti forma, egyéni elbeszélés egységére az OFF-on látható egyik legizgalmasabb megoldás a Hírdalcsokor. Ebben a kartali asszonykórus az általuk egyébként is énekelt népdalokra a saját életükről szóló, több szempontból is aktuális szövegeket énekelnek. A kartali kardal a mai magyar valóságot kíséri a női munkáktól a párkeresésen át a befektetőcsalogató, sportcsarnoképítő települési politikákig, miközben a faluba a fiatalok már, sej, csak hálni járnak. Az OFF bizonyára szívesen kiszabadítaná a társadalomkritikai hangot a nagyvárosi kultúrgettókból – ez művészeti projektként izgalmas kísérlet, de a hétköznapoktól egyelőre

ugyanolyan messzinek tűnik, mint a függetlenek párhuzamos valósága az állami intézményekétől.

Az OFF-Biennále április 23-tól öt héten át több mint 30 kiállítást és eseményt vonultat fel. Rövid programajánlat, a linkeken helyszínek, időpontok, további információk.

[Kis Olvasztótégely](#): 1848–49 egyik elfeledett epizódjából, a Tihanyi-félszigetre elgondolt köztársaság történetéből kiinduló hangséta a budapesti belvárosban.

[Revolúcióparabotanika](#): Igor és Ivan Buharov kiállítása

[Rend és képzelet](#): a Blinken OSA Archívum online kiállítása József Attila versének harmincas évekbeli társadalmi-politikai kontextusáról és kortárs művekkel a lehetséges 21. századi olvasatokról.

[ACLIM!](#) Klímaképzeti Ügynökség ökológiai-művészeti kiállítása

[Egyedüllét méhekkel](#): Az Architecture Uncomfortable Workshop (AUW) projektje egyszemélyes épületekkel méhrajjal, az ígéret szerint a méhek hangján és illatán keresztül léphetünk kapcsolatba a külvilággal.

[Aerocene](#): egy óriási, műanyag zacskókból készült légballonfelengedése Budapest fölé, amely a nap és a szél erején kívül nem használ más energiaforrást. A projekt a fosszilisenergia-krízisre reagál.

[MENÜ Imaginaire](#): az ételmezés és az étkezés jövőjével foglalkozó kiállítás.

[Egy automatizált jelen allegóriái](#): az információs társadalom hálózatai, a megfigyelés és az adatalapú gazdaság összefüggései az Óbudai Gázgyár Elektromos Központjában látható kiállításon.

[Hétköznapi hiánycikkek](#): a kiállítás a szegregátumokban élőkkel együtt dolgozva mutatja be a napi túlélés stratégiáit.

[Transzperiféria Mozgalom](#): Globális Kelet-Európa és Globális Dél című kiállítás Kelet-Európa és a globális Dél helyzete közötti összefüggésekről, arról, hogy mi kapcsolja össze a világgazdaság periferiáit.

[Aki nincs velünk, az is velünk van!](#) Hungarofuturista kiadvány angolul és konferencia.

[Hírdalcsokor](#): a kartali asszonykórossal együttműködő művészeti projekt: a kórustagok a művészeti csapattal együttműködve népdalokat írtak át, „hogyan beszámoljanak asszonysorsokról, a mai vidék életéről, a saját hétköznapjaikról, ha már a hazai média nem teszi ezt meg”.

[RomaMoMA](#) egy roma kortárs művészeti múzeum elképzelése; Oláh Mara kiállítása a Kesztyűgyárban felolvasószínházzal; Oláh Norbert installációja a Roma Parlament épülete előtt. Az OFF-Biennálé egyik nagy dobása Péli Tamás cigány festő hosszú ideje múzeumi raktárban lévő Születés című pannójának kiállítása a Budapesti Történelmi Múzeum Barokk Csarnokában.